

ЕКОНОМІКА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

УДК 338.001.36: 637.03

Бутило Р. І.,
аспірантка кафедри економіки АПФ
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

СВІТОВИЙ РИНОК МОЛОКА ТА ГЕОГРАФІЧНА ТИПОЛОГІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЙОГО ВИРОБНИЦТВА

Butylo R. I., postgraduate student
of Agroindustrial Formations Economics Department
Kiev National Economic University named after Vadym Hetman

THE WORLD MILK MARKET AND GEOGRAPHICAL TYPOLOGY OF TECHNOLOGIES OF MILK PRODUCTION

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто підходи до виробництва молока в різних країнах світу. Розроблено та наведено географічну класифікацію технологій виробництва молока у світі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: молочне скотарство, технологія, світовий ринок

ABSTRACT. This paper discusses the various approaches to the production of milk in different countries. Is developed and given the geographical classification technologies of milk production in the world.

KEY WORDS: dairy cattle, technology, world market

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. На світовому ринку молока та молочної продукції представлена продукція близько 200 країн, проте якісні параметри цієї продукції досить суттєво різняться. Місце країни на світовому ринку молока та молочної продукції багато в чому визначається тим рівнем розвитку технології виробництва сировинного молока, який застосовується в країні.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. На світовому ринку молока та молочної продукції представлена продукція близько 200 країн, проте якісні параметри цієї продукції досить суттєво різняться. Місце країни на світовому ринку молока

та молочної продукції багато в чому визначається тим рівнем розвитку технології виробництва сировинного молока, який застосовується в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням світового ринку молока та технологічних аспектів його виробництва були присвячені праці таких вчених, як: Гуцул Т.А., Мельник О.М., Жученко О.Й., Цимбал В.О., Зоря С. П., Ткачук С.П., Улько Є.М., Cessna J., Croney C.C., Genske G., Pandey G.S., Shields A.D. та інші.

Формування цілей статті. Основною метою написання даної статті є огляд світового ринку молока та формування класифікації технологічних підходів до його виробництва за географічним принципом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як показують статистичні дані ФАО на початку III тисячоліття молочне скотарство існувало в 195 країнах світу. Найбільше поголів'я корів знаходиться в Індії (16 %), Бразилії (9 %), Судані (7 %), Китаї (5 %). Україна володіє 2 % світового поголів'я корів і посідає за цим показником 18 позицію у світовому рейтингу.

Основним показником ефективності розвитку молочного скотарства є середньорічний надій на корову. За даним показником було проведено групування, використовуючи апарат програми StatSoft Statistica (табл. 1).

Таблиця 1

**РОЗПОДІЛ КРАЇН СВІТУ ЗА ПРОДУКТИВНІСТЮ КОРІВ
У СЕРЕДНЬОМУ ЗА 2001—2010 РР.***

№ групи	Нижня межа групи	Верхня межа групи	Кількість елементів	Кумулятив- на кількість	Частка групи, %	Кумулятивна частка групи, %
1	0,00	1074,26	88	88	44,90	44,90
2	1074,26	3021,56	56	144	28,57	73,47
3	3021,56	4964,85	21	165	10,71	84,18
4	4964,85	6914,65	21	186	10,71	94,89
5	6914,65	8861,45	7	193	3,57	98,47
6	8861,45	10 808,25	3	196	1,53	100,00

*Побудовано на основі власних розрахунків

Цінова політика відіграє важливе значення в розвитку ринку молока і молокопродуктів. Тому, необхідно провести аналіз динаміки цін на молоко в Україні та світі. Середньорічні реалізаційні ціни на молоко в Україні значно нижчі ніж у світі. Так, у 2010 році в середньому на світовому ринку сире молоко продавалось на 38,4 % дорожче ніж в Україні.

Найбільша частка експорту молока та молокопродуктів припадає на країни Океанії (37,0 %) та Європи (33,3 %). Найбільшими експортерами молока та молокопродуктів є Нова Зеландія (14,7 % світового експорту), Німеччина (14,2 %), Франція (10,5 %). Україна експортувала 1 517 т молока та молокопродуктів у перерахунку на молоко, що складає 1,8 % загальносвітового експорту, Такий обсяг українського експорту охоплював 13,4 % валового виробництва молока країни в середньому за 2000—2010 рр.

Місце країни на світовому ринку молока та молочної продукції багато в чому визначається тим рівнем розвитку технології виробництва сировинного молока, який застосовується в країні. У практиці сучасного молочного скотарства світу зараз, на нашу думку, використовують 4 географічних типи технологій виробництва молока — європейську, тихоокеанську, американську та азійську (табл. 2). Так, три перших типи є індустріальним виробництвом молока, в той час як азійська модель, що практикується в Індії — це виробництво «кустарного» типу.

Таблиця 2

ГЕОГРАФІЧНА ТИПОЛОГІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА*

Показники	Географічний тип технології			
	Європейська	Тихоокеанська	Американська	Азійська
Рівень продуктивності, кг/корову/рік	8000—9000	5000—6000	10 000—11 000	1000—2000
Напрямок скотарства	молочно-м'ясне		м'ясо-молочне	молочно-м'ясне
Середній розмір ферми	40	200	145	1,6
Тип утримання	пасовищно-стійлове	цілорічно пасовищне	цілорічно стійлове	цілорічно пасовищне
Ремонт стада, %	19	18	33	15
Основні складники раціону	випас, силос, сінаж		кукурудза, відходи етанолового виробництва, силос, сінаж	випас

Показники	Географічний тип технології			
	Європейська	Тихоокеанська	Американська	Азійська
Частка трави у раціоні, %	55	92	55	95
Концкормів на корову в рік, кг	44	18	4500	—
Сукупні виробничі витрати на виробництво молока євроцентів/літр	27	18	35	н/д
Доїння	механізоване, автоматизоване, 2–3 рази на добу			ручне
Навантаження на працівника, голів корів	44	97	40	—
Організаційні форми	фермери, кооперативи, молочні компанії			господарства населення
Основний продукт молочної продуктивності	Сир	Сухе молоко	Йогурт	Молоко незбиране (промисловість як така відсутня)

* узагальнено на основі: [1, с. 47—48; 2—14].

В Україні сільськогосподарські підприємства намагаються поєднати використання європейського та американського типу технологій, в той час як господарства населення є яскравим прикладом азійської технології з її низькою продуктивністю та механізацією.

Як уже було згадано, технологічний рівень виробництва молока визначає і місце країни на світовому ринку та її конкурентоспроможність. На даний момент в Україні частка індустріального виробництва американського та європейського типу все ще залишається низькою — близько 20 % сумарного виробництва молока в країні, в той час як 80 % молока виробляється за «індійською» технологією у господарствах населення. Зважаючи на це, можна зазначити, що лише максимальний розвиток індустріальних типів технології виробництва зможе забезпечити поступове

нарощування конкурентоспроможності українських виробників сировинного молока. Особливо важливим це є з огляду на підписання угоди про асоціацію з ЄС. У той же час державі потрібно буде вирішувати проблему із падінням доходів у господарствах населення, які не зможуть самостійно змінити технологію виробництва у даній сфері і потребуватимуть певної підтримки для впровадження елементів індустріальних технологій виробництва молока.

Література

1. Сімонов Д. Quo Vadis або куди іде світова молочна промисловість [Текст] / Д. Сімонов // Молоко і ферма. — 2013. — № 2 (15). — С. 46—49.
2. Cessna J. Situation and Outlook for the U.S. Dairy Industry [Електронний ресурс] / J. Cessna. — Режим доступу: <http://www.usda.gov/oc/forum/presentations/DairyOutlook.pdf> //
3. Croney C.C. Animal Welfare, Ethics and the U.S. Dairy Industry: Maintaining a Social License to Operate [Електронний ресурс] / C.C. Croney, Botheras N.A. — Режим доступу: <http://tristatedairy.osu.edu/Proceedings%202010/Croney%20paper.pdf> //
4. Dairy industry in the UK: statistics [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.parliament.uk/Templates/BriefingPapers/Pages/BPPdfDownload.aspx?bp-id=sn02721>.
5. Economic Contribution of the Missouri Dairy Product Manufacturing Industry [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dairy.missouri.edu/dairylinks/DairyMfgEconImpact.pdf> //
6. Genske G. Whats's It Going To Make A Profit [Електронний ресурс] / G. Genske. — Режим доступу: <http://www.genskemulder.com/articles/Gary-Genske-Make-a-Profit.pdf>.
7. Guide to Good Dairy Farming Practice [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fao.org/docrep/014/ba0027e/ba0027e00.pdf>.
8. India Dairy and Products Annual 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.thefarmsite.com/reports/contents/inddoct12.pdf> //
9. New Zealand Dairy Industry [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://cms.iuf.org/sites/cms.iuf.org/files/New%20Zealand%20Dairy%20Industry.pdf> //
10. Pandey G.S. Manual on improved feeding of dairy cattle by smallholder farmers [Електронний ресурс] / G.S. Pandey, G.C.J. Voskuil. — Режим доступу: <http://www.gartzambia.org/files/Download/Dairy%20manual%20-%20Feeding.pdf> //
11. Shields A.D. Consolidation and Concentration in the U.S. Dairy Industry [Електронний ресурс] / A.D. Shields. — Режим доступу: <http://www.nationalaglawcenter.org/assets/crs/R41224.pdf>.

12. The U.S. Dairy Industry A Vital Contributor To Economic Development [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.dairyfarmingtoday.org/SiteCollectionDocuments/economicfactsheet.pdf>.

13. Trends and challenges in world dairy farming [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.ama.at/Portal.Node/public?genetics.rm=PCP&genetics.pm=gti_full&p.contentid=10008.77507&trends_and_challenges.pdf //

14. World Dairy Map 2012 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.ifendairy.org/media/downloads/Dairy-Map-2012-low.pdf> //

References

1. *Simonov, D.* (2013, February). Quo Vadis or where global dairy industry is going to go. Milk and farm. — № 2 (15). — S. 46—49/

2. *Cessna, J.* (2013, November). Situation and Outlook for the U.S. Dairy Industry. USDA.gov. Retrived November 10, 2013 from <http://www.usda.gov/oce/forum/presentations/DairyOutlook.pdf>

3. *Croney C. C.* (2013, November). Animal Welfare, Ethics and the U.S. Dairy Industry: Maintaining a Social License to Operate. Tristatedairy.osu.edu. Retrieved November 10, 2013 from <http://tristatedairy.osu.edu/Proceedings%202010/Croney%20paper.pdf>

4. Dairy industry in the UK: statistics. parliament.uk. Retrieved November 10, 2013 from <http://www.parliament.uk/Templates/BriefingPapers/Pages/BPPdfDownload.aspx?bp-id=sn02721>

5. Economic Contribution of the Missouri Dairy Product Manufacturing Industry. dairy.missouri.edu. Retrieved November 10, 2013 from <http://dairy.missouri.edu/dairylinks/DairyMfgEconImpact.pdf>

6. *Genske G.* (2013, November). What's It Going To Make A Profit. genskemulder.com. Retrieved November 10, 2013 from <http://www.genskemulder.com/articles/Gary-Genske-Make-a-Profit.pdf>

7. Guide to Good Dairy Farming Practice. fao.org. Retrieved November 10, 2013 from <http://www.fao.org/docrep/014/ba0027e/ba0027e00.pdf>.

8. India Dairy and Products Annual 2012. thefarmsite.com. Retrieved November 10, 2013 from <http://www.thefarmsite.com/reports/contents/inddoct12.pdf>

9. New Zealand Dairy Industry. cms.iuf.org. Retrieved November 10, 2013 from <http://cms.iuf.org/sites/cms.iuf.org/files/New%20Zealand%20Dairy%20Industry.pdf>

10. *Pandey G. S* (2013, November). Manual on improved feeding of dairy cattle by smallholder farmers. gartzambia.org. Retrieved November 10, 2013 from <http://www.gartzambia.org/files/Download/Dairy%20manual%20-%20Feeding.pdf>

11. *Shields A. D.* (2013, November). Consolidation and Concentration in the U.S. Dairy Industry. nationalaglawcenter.org. Retrieved November 10, 2013 from <http://www.nationalaglawcenter.org/assets/crs/R41224.pdf>.

12. The U.S. Dairy Industry A Vital Contributor To Economic Development. dairyfarmingtoday.org. Retrieved November 10, 2013 from <http://www.dairyfarmingtoday.org/SiteCollectionDocuments/economicfactsheet.pdf>

13. Trends and challenges in world dairy farming. ama.at. Retrieved November 10, 2013 from http://www.ama.at/Portal.Node/public?genetics.rm=PCP&genetics.pm=gti_full&p.contentid=10008.77507&trends_and_challenges.pdf

14. World Dairy Map 2012. ifcndairy.org. Retrieved November 10, 2013 from http://www.ama.at/Portal.Node/public?genetics.rm=PCP&genetics.pm=gti_full&p.contentid=10008.77507&trends_and_challenges.pdf

Стаття надійшла до редакції 15.11.2013 р.

УДК 338.436:330.322.01

Сас О. О.,

аспірант кафедри економіки агропромислових формувань
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ВЕЛИКОТОВАРНИМИ АГРОПРОМИСЛОВИМИ ФОРМУВАННЯМИ

Sas O. O.,

Ph. D. student of the Agribusiness economics department
KNEU named after Vadym Hetman
self-governing (autonomous) research University

INVESTMENT ACTIVITIES AS AN ELEMENT OF MANAGEMENT ACTIVITIES AS AN ELEMENT OF MANAGEMENT OF LARGE-SCALE AGRO-INDUSTRIAL ENTITIES

АНОТАЦІЯ. У роботі досліджено трактування основних понять стосовно інвестиційної діяльності, визначено її суть і поняття. Проаналізовано значення інвестиційної діяльності як елемента управління великотоварними агропромисловими формуваннями.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиційна діяльність, інвестиції, інвестиційний процес, інвестиційні ресурси, управління, ефективність

ANNOTATION. Investigated the interpretation of concepts concerning the investment activity, and defined its essence and concept. Analyzed the value of investment activities as an element of management in large-scale agro-industrial units

KEY WORDS: investment activities, investment, investment process, investment resources, management, efficiency